

Эдийн засгийн ТӨЛӨВ

Монголбанкны Ерөнхийлөгч
Б.Лхагвасүрэн

2022.09.12 (ВСМ уулзалт @ Монголбанк)

1

Гадаад эдийн засгийн орчин

гадаад эрэлт, гадаад инфляц, түүхий эдийн үнэ

2

Дотоод эдийн засгийн орчин

инфляц, эдийн засгийн өсөлт, мөнгө зээл, төлбөрийн тэнцэл

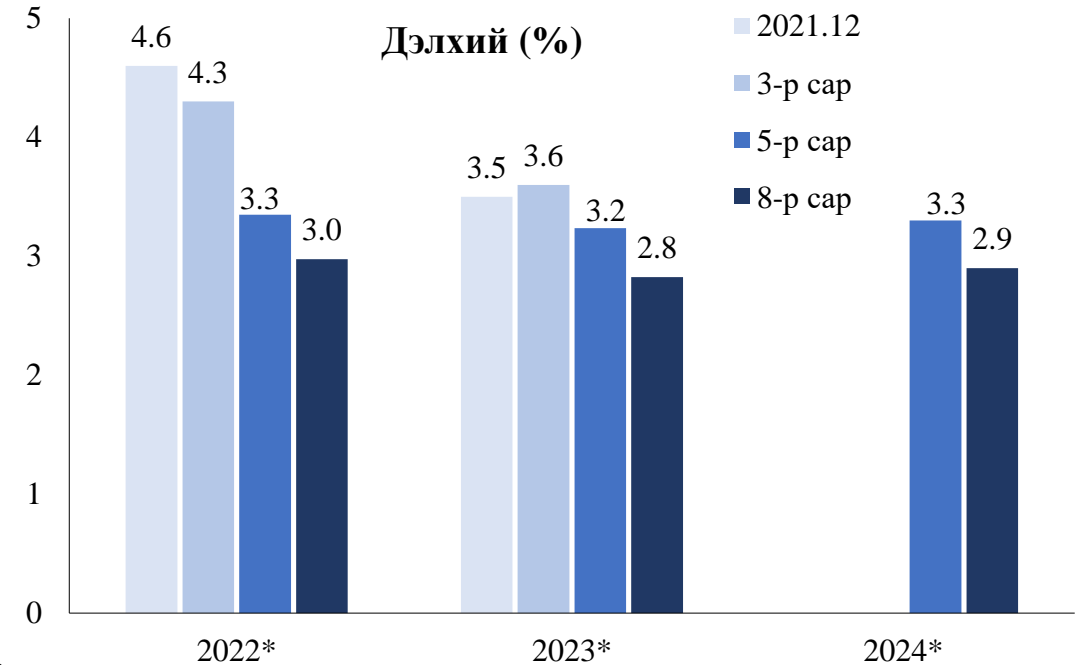

Гадаад эдийн засгийн орчин

Дэлхийн эдийн засгийн төлөв муудав.

№	Эх сурвалжууд	Төсөөлөл хийсэн огноо	Дэлхийн эдийн засгийн өсөлт (%)		
			2022 он		2023 он
1	ОУВС	2022.07.26		3.2	2.9
2	Дэлхийн банк	2022.06.07		2.9	3.0
3	НҮБ	2022.05.18		3.1	3.1
4	The EIU	2022.07.20		2.8	2.5
5	Barclays	2022.08.12		2.9	2.7
6	UBS	2022.08.11		2.9	3.0
7	Oxford Economics	2022.08.12		3.0	2.4
8	Bank of America Merrill Lynch	2022.08.12		3.0	2.7
	Дундаж			3.0	2.8

Эх сурвалж: Төсөөлөл хийсэн байгууллагуудын цахим хуудсууд, Блүмберг

• Гадаад эрэлт буурах. Ихэнх улс орнуудын эдийн засгийн өсөлтийн төсөөлөл буурсан. Үүнд:

- Геополитикийн хүндрэл
 - Худалдааны хязгаарлалтууд, тэвэр логистикийн гацаа, хүнсний болон эрчим хүчний үнийн өсөлт
 - Шинэ хурцадмал байдал үүсч болзошгүй
- БНХАУ-ын Тэг-Ковид бодлого
- Улс орнуудын мөнгөний бодлого эрчимтэй чангарсан

Үр дагавар:

- Эрдэс бүтээгдэхүүний үнэ (гад.худалдааны нөхцөл муудах)
 - Эрчим хүчний өндөр үнэ үргэлжлэх
 - Нефть экспортлогчидоос бусад улсуудын өсөлт саарах
 - Түүхийн эдийн үнэ саарах
- Инфляц 2023 оны эхний хагас дуустал Төв банкуудын зорилтоос өндөр байх
- Дэлхийн санхүүгийн нөхцөл хатуурах: Зээл, дахин санхүүжилтийн хүү өсөх

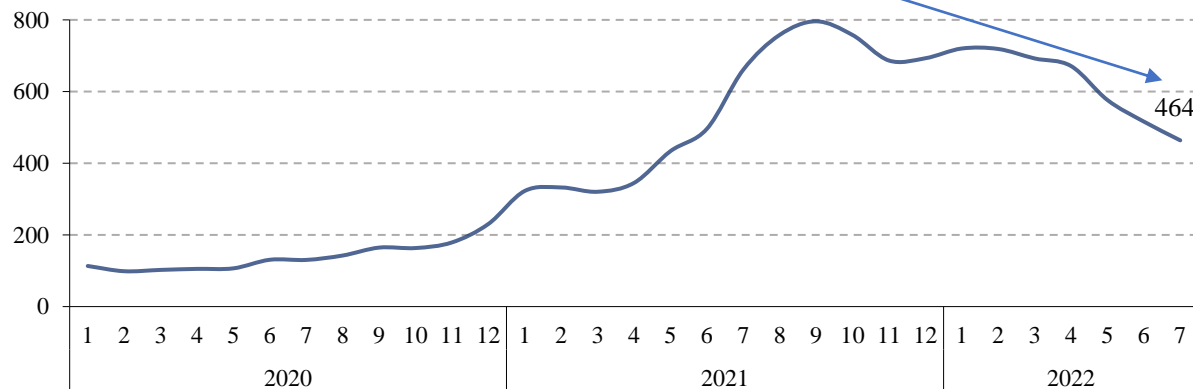
Глобал инфляц энэ онд өндөр түвшинд хадгалагдаж, алгуур буурахаар байна

№	Эх сурвалжууд	Төсөөлөл хийсэн огноо	Дэлхийн инфляц	
			2022 он	2023 он
1	OYBC	2022.07.26	8.2	5.2
2	The EIU	2022.07.20	9.2	5.7
3	Barclays	2022.08.12	6.7	3.7
4	UBS	2022.08.11	8.2	4.3
5	Oxford Economics	2022.08.12	7.7	4.1
6	Bank of America Merrill Lynch	2022.08.12	8.4	5.8
7	Deutsche Bank	2022.08.12	8.3	5.7
8	ING Group	2022.08.12	6.2	4.4
	Дундаж		8.2	5.1

Эх сурвалж: Төсөөлөл хийсэн байгууллагуудын цахим хуудсууд, Блүмберг

Дэлхийн контейнерийн үнийн индекс, /2019=100/
/Freightos/

Гадаад инфляц эрчимтэй нэмэгдэхэд:

- Эрчим хүч, хүнсний үнэ хүлээлтээс илүү хурдацтай өссөн
- Олон улсын зах зээл дээр эрэлт – нийлүүлэлтийн тэнцвэр алдагдсан хэвээр байгаа
- Түүхий эдийн өндөр үнэ
- Эрэлт сэргэсэн

Улс орнуудын жишээ:

- АНУ, Англид инфляц 9.1%-д хүрсэн нь сүүлийн 40 жилийн дээд түвшин
- Евро бүсэд инфляц 8.6%-д хүрсэн нь холбоо байгуулагдснаас хойшхи хамгийн дээд түвшин

Олон улсын тээвэр, логистикийн зардал:

- Улс орнуудын хувьд тээвэр логистикийн зардал ялгаатай боловч ерөнхийдөө буурах хандлагатай байна.
- Гэхдээ хэвийн (2019-2020) үетэй харьцуулахад олон улсын контейнер тээврийн зардал 4.6 дахин өндөр байна.

Дотоод эдийн засгийн орчин

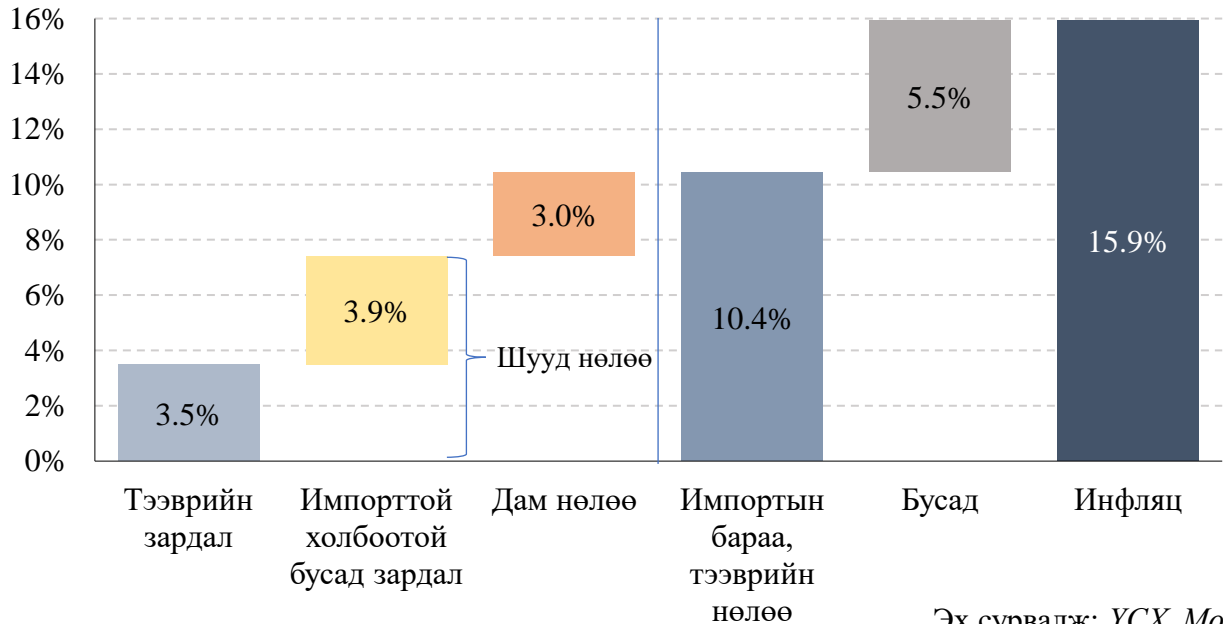

Инфляция

Инфляцын дийлэнх хэсэг (2/3) импортын барааны үнэ, тээвэр логистикийн зардлын өсөлтөөс хамаарч байна

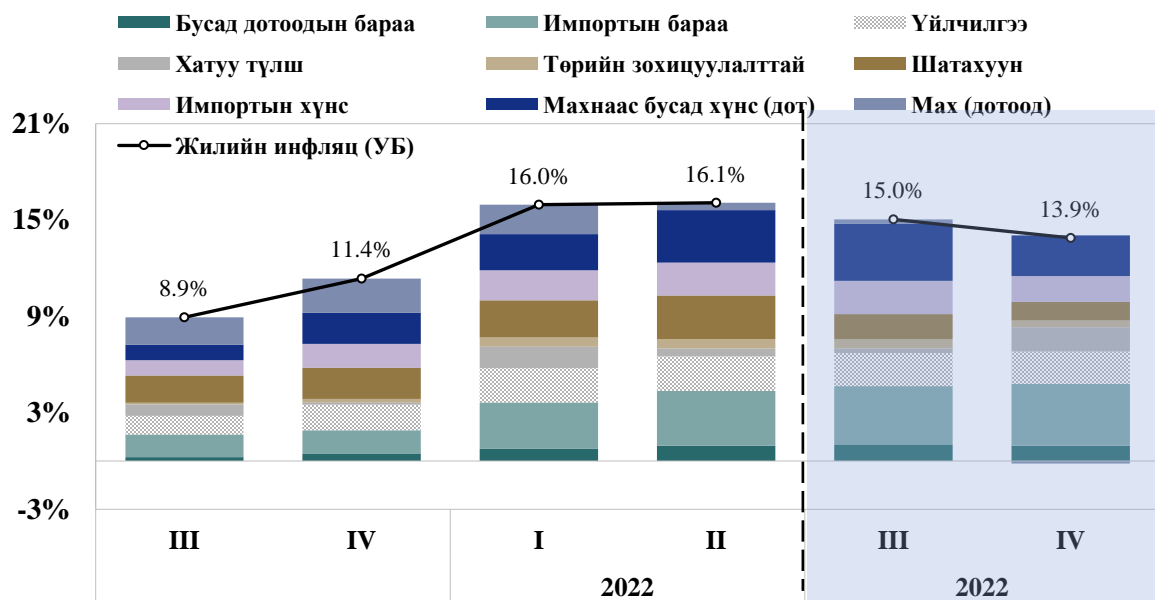
Бүлэг	Жилийн өсөлт		Жилийн инфляцид эзлэх нэгж хувь		Хуримтлагдсан	
	6 сар	7 сар	6 сар	7 сар		
Импортын бараа /хүнсний бус/	12.7%	13.4%	3.4%	3.6%	3.6%	▲
Импортын хүнс	33.2%	31.4%	2.2%	2.1%	5.7%	▼
Шатахуун	64.9%	31.1%	2.8%	1.7%	7.4%	▼
Дотоодын махны үнэ	2.1%	1.4%	0.3%	0.2%	7.6%	▼
Махнаас бусад дотоодын хүнс	34.0%	36.9%	3.9%	4.2%	11.8%	▲
<i>Хүнсний ногоо</i>	127.5%	159.4%	1.1%	1.5%		▲
Үйлчилгээ	12.2%	12.2%	2.1%	2.1%	13.9%	≈
Дотоодын бараа	11.3%	11.3%	1.4%	1.4%	15.3%	≈
Төрийн зохицуулалттай	7.9%	7.5%	0.7%	0.6%	15.9%	▼
Нийт			16.9%	15.9%		

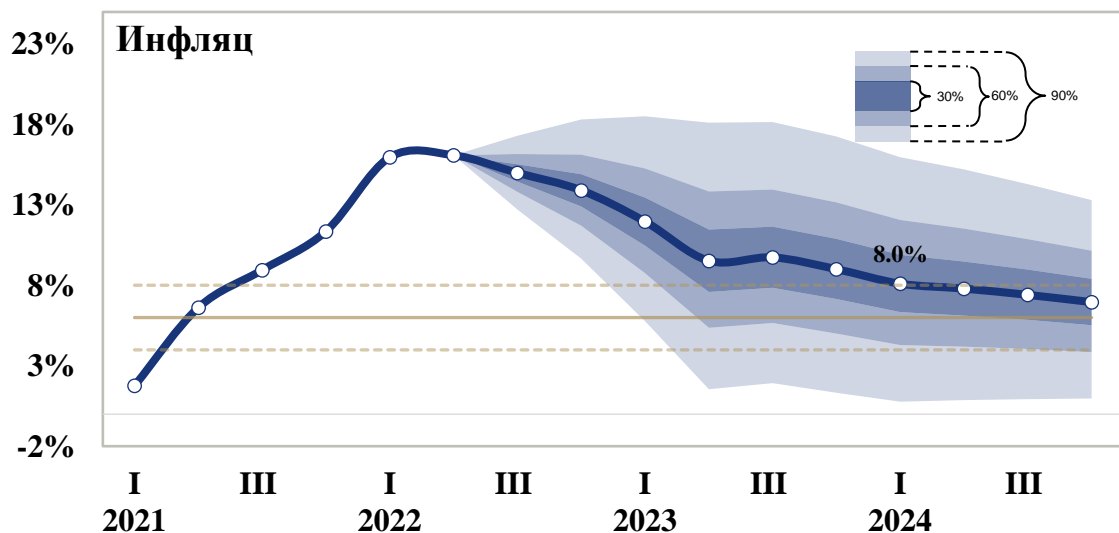
Эх сурвалж: УСХ, Монголбанк

- Энэ оны 7-р сарын байдлаар ХҮИ-ээр хэмжигдэх инфляц улсын хэмжээнд **15.7** хувь, Улаанбаатар хотод **15.9** хувь байлаа.
- Сарын инфляц 0.6% гарсан нь өнгөрсөн оны 10-р сараас хойшхи хамгийн бага сарын инфляц боллоо /8 сарын инфляц сөрөг гарах хүлээлттэй/.
- Инфляцын **47** хувийг импортын барааны үнийн өсөлтийн шууд нөлөө, дам нөлөөг нь оруулж тооцвол **66 хувь буюу инфляцын 2/3** хэсэг нь импортын барааны өсөлт, түүнтэй холбоотой тээвэр логистикийн зардлаас хамаарч байна.
- Энэ нь нэг талаас гадаад орчинд бий болсон өөрчлөлт, тээвэр логистикийн асуудлууд манай улсын инфляцын суурь шалтгаан болж байгааг харуулж байна.
- Уул уурхайн бус салбарууд, хувийн хэрэглээ цартахлын өмнөх түвшинг давсан нь эрэлтийн шинжтэй инфляцын дарамт нэмэгдэж байгааг илэрхийлж байна.

Инфляц алгуур буурахаар байна.

—●— Төсөөлөл — Инфляцын зорилт

- Нийлүүлэлтийн шинэ шок үүсэхгүй тохиолдолд инфляц алгуур буурах хүлээлттэй.
- Үнэ-Цалин ээлжлэн өсөх үзэгдэл болон үнийн өсөлтийн 2 дахь үеийн нөлөө үүсэж болзошгүй байна. Хэрэв цалин хурдтай /инфляцаас давж/ нэмэгдвэл инфляцын төсөөлөл нэмэгдэнэ.
- Инфляцын хүлээлтийг дунд хугацаанд тогтворжуулах шаардлагатай.
- Энэ нь мөнгөний бодлого хатуурах зайлшгүй нөхцөл болно.
- Хэр хэмжээнд хатуурах вэ? гэдэг нь энэ жилийн болон ирэх жилийн төсвийн зардал, валютын урсгалаас шууд хамаарна.
- Шинэ суурьтай /2020/ инфляц зарлагдана.
- Төсөөллийн тодорхой бус байдал өндөр байна.

Эдийн засгийн өсөлт

Дотоод эдийн засаг цар тахлын өмнөх үеийг давлаа

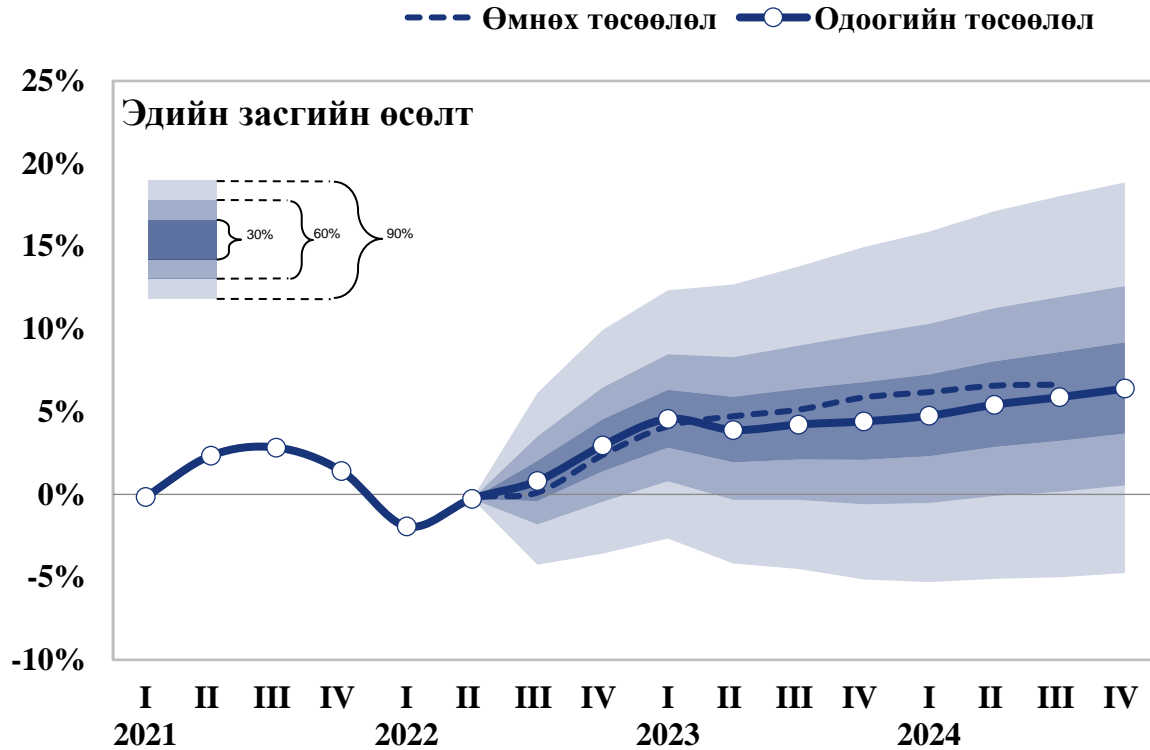
жилийн өсөлт	2020	2021	2022 Н1	2022 Н1/ 2019 Н1
Нийт эрэлт	-4.4	1.6	1.9	0.1
Эцсийн хэрэглээ	4.5	-2.7	6.4	3.7
Хөрөнгийн нийт хуримтлал	-40.7	80.7	43.3	55.1
Экспорт	-5.3	-14.6	-16.0	-29.9
Импорт	-15.5	13.6	18.3	7.8
Нийт нийлүүлэлт	-4.6	1.6	1.9	-1.4
Уул уурхай	-9.9	0.8	-28.8	-39.7
Уул уурхайн бус	-3.7	1.8	6.4	5.2
ХАА	5.8	-5.5	11.3	19.4
Боловсруулах	3.4	-0.9	-2.2	2.9
Барилга	-3.2	-22.8	-8.7	-40.9
Худалдаа	-12.5	5.8	12.2	0.3
Тээвэр	-18.2	-7.3	-22.5	-42.1
Бусад үйлчилгээ	-2.6	3.8	4.6	0.4
Бүт. цэвэр татвар	-9.4	12.2	11.8	20.9

Нийт эрэлт:

- **Эцсийн хэрэглээ** цар тахлын өмнөх үеэс **3.7 хувиар** даваад байна. Энэ нь эрэлт сэргэж буйг илтгэж байна.
- Хөрөнгийн нийт хуримтлал дотоод эрэлт сэргэхэд голлон нөлөөлсөн хэвээр байна
 - Хөрөнгө оруулалтын бүтээгдэхүүний импорт
 - Эргэлтийн хөрөнгө

Нийт нийлүүлэлт:

- **Уул уурхайн бус** салбаруудыг нийт дүнгээр нь тооцвол 2019 оны мөн үеэс **5.2 хувиар** өндөр байгаа нь дотоод эдийн засаг цар тахлын өмнөх үеийг давсныг илтгэж байна.
- Тодруулбал, уул уурхай, барилга, тээврийн салбараас бусад салбарууд 2019 оны мөн үеийн түвшинд хүрлээ.
- Харин уул уурхайн салбар уналттай хэвээр байгаа бөгөөд энэ нь томоохон сөрөг үр дагавартай байна.

- Оны сүүлийн хагаст экспортын гол нэрийн бүтээгдэхүүнүүд, тэр дундаа **нүүрсний экспорт эрчимжих тохиолдолд** эдийн засаг энэ онд 3 орчим хувийн өсөлттэй гарах хүлээлттэй.
- **Экспорт хэвийн түвшинд хүрч, зээлийн тасалдал, нийлүүлэлтийн шинэ шок үүсэхгүй байх тохиолдолд** ирэх онд эдийн засаг 4 орчим хувь өсөх урьдчилсан тооцоололтой байна.

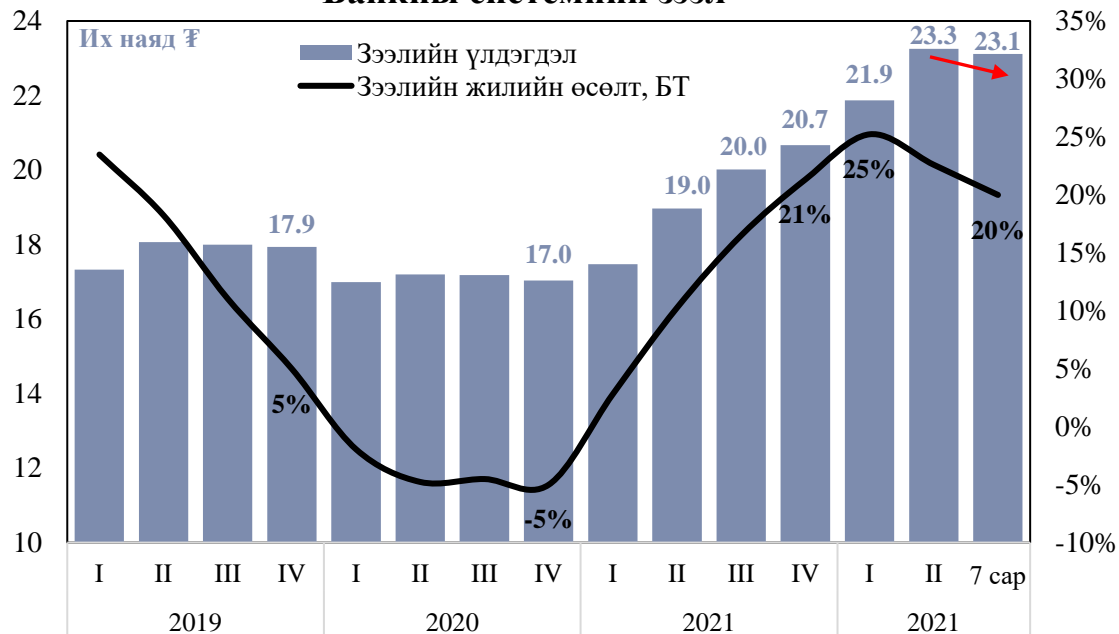

МӨНГӨ, ЗЭЭЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

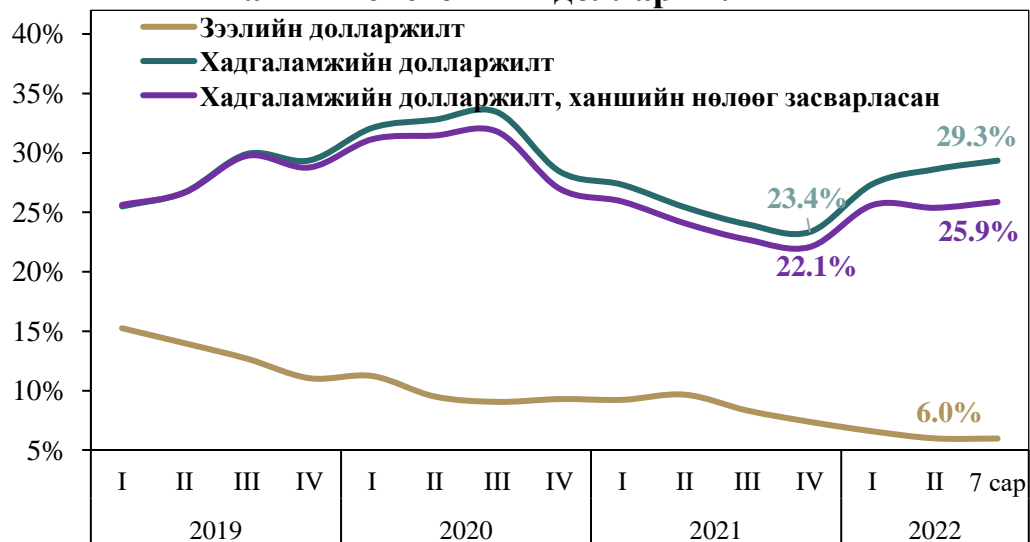
Эх үүсвэрийн долларжилт нэмэгдэж, зээлийн өсөлт саарч эхэллээ...

Банкны системийн зээл

Банкны системийн долларжилт

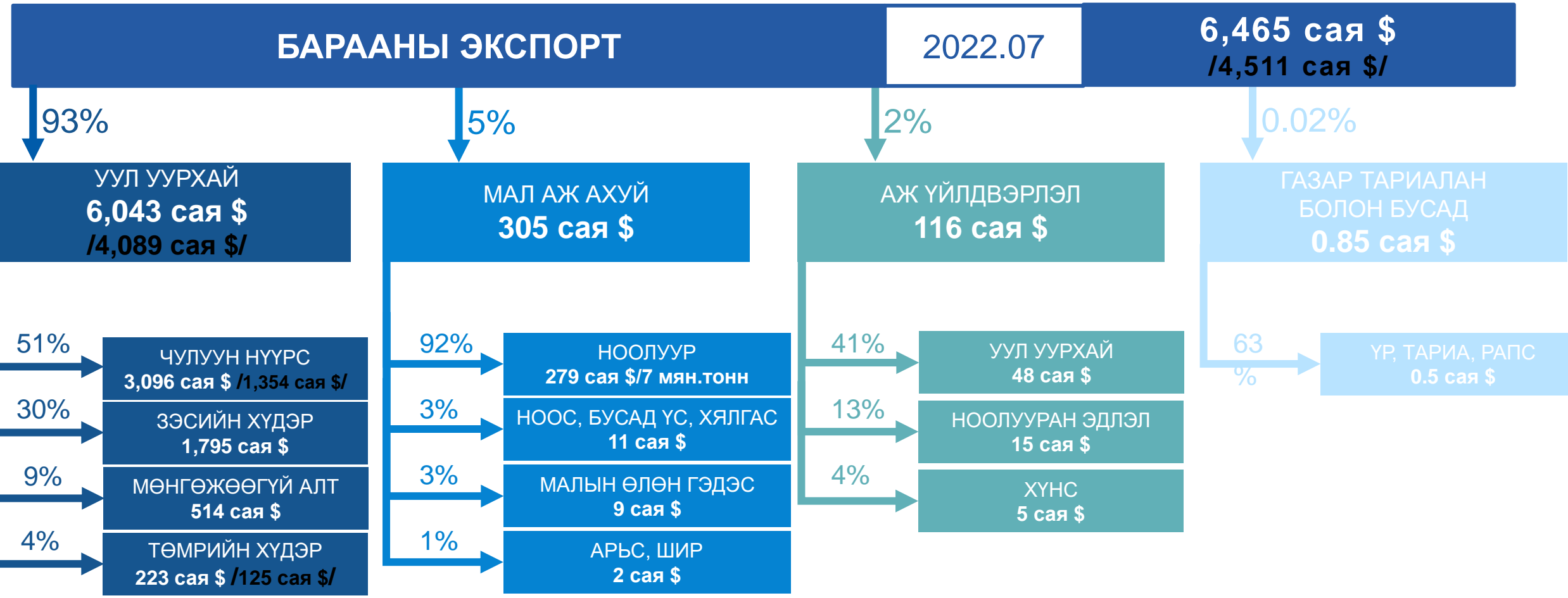
- Зээлийн сарын өсөлт 7-р сард -0.6%.
- Зээлийн өсөлт саарахад:
 - Активын чанарын үнэлгээ
 - Төлбөрийн тэнцлийн алдагдал нөлөөлж байна.
- Хадгаламжийн долларжилт нэмэгдэж байна. Үүнд:
 - Төгрөгийн ханш, түүний хүлээлт
 - Төлбөрийн тэнцлийн алдагдал нөлөөлж байна.

Төлбөрийн тэнцэл

Гадаад худалдаа /экспорт/

*//-аар дүн нь Гэрээний үнээр тооцсон.

Гадаад худалдаа /импорт/

БАРААНЫ ИМПОРТ

2022.07

4,763 сая \$

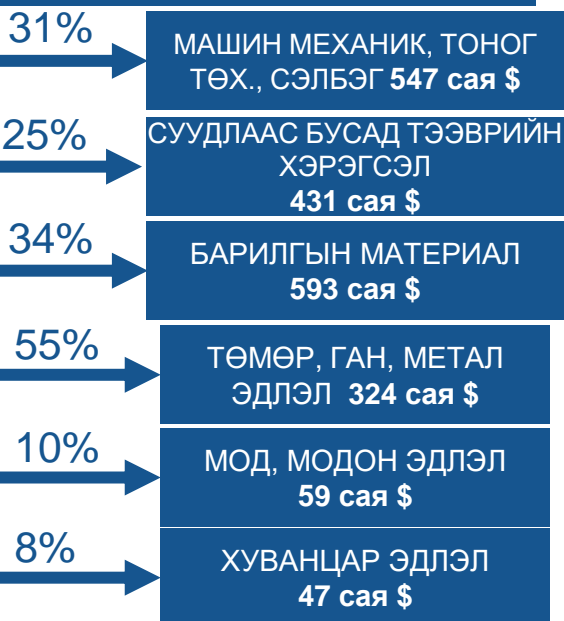
37%

33%

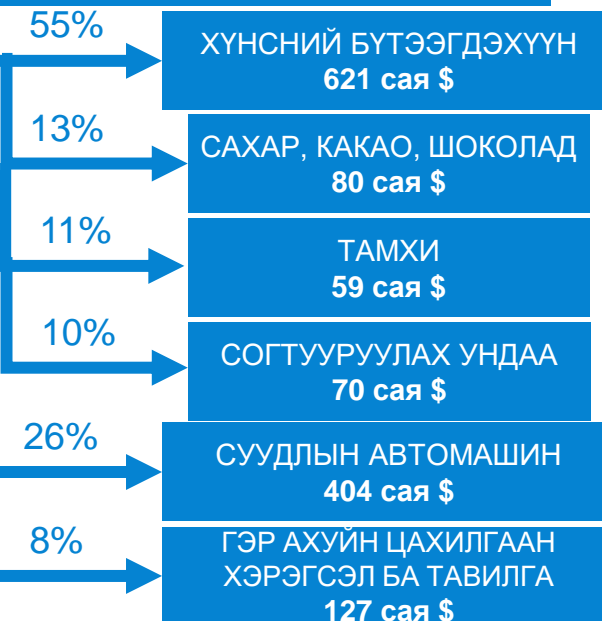
19%

11%

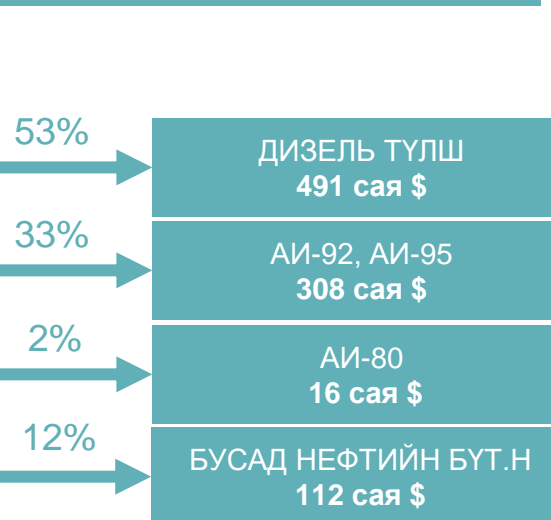
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БҮТЭЭГДЭХҮҮН 1,752 сая \$

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮН 1,559 сая \$

НЕФТИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН 926 сая \$

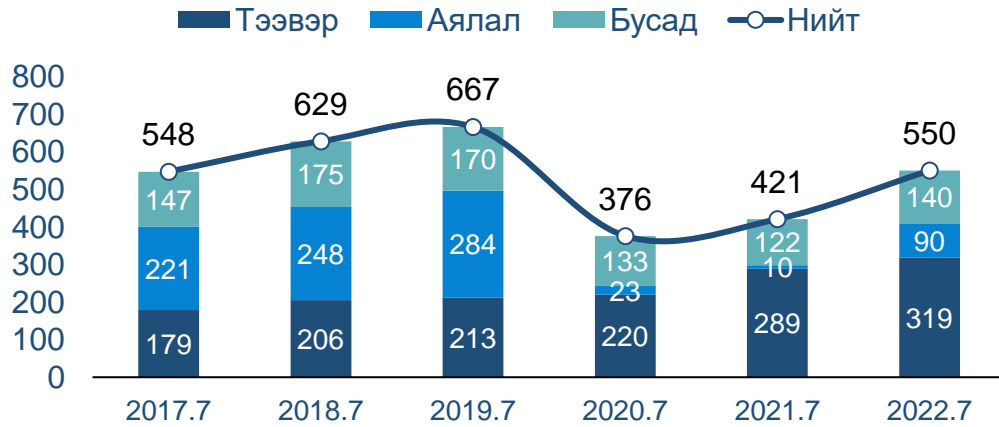

АЖ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН БОЛОН БУСАД 526 сая \$

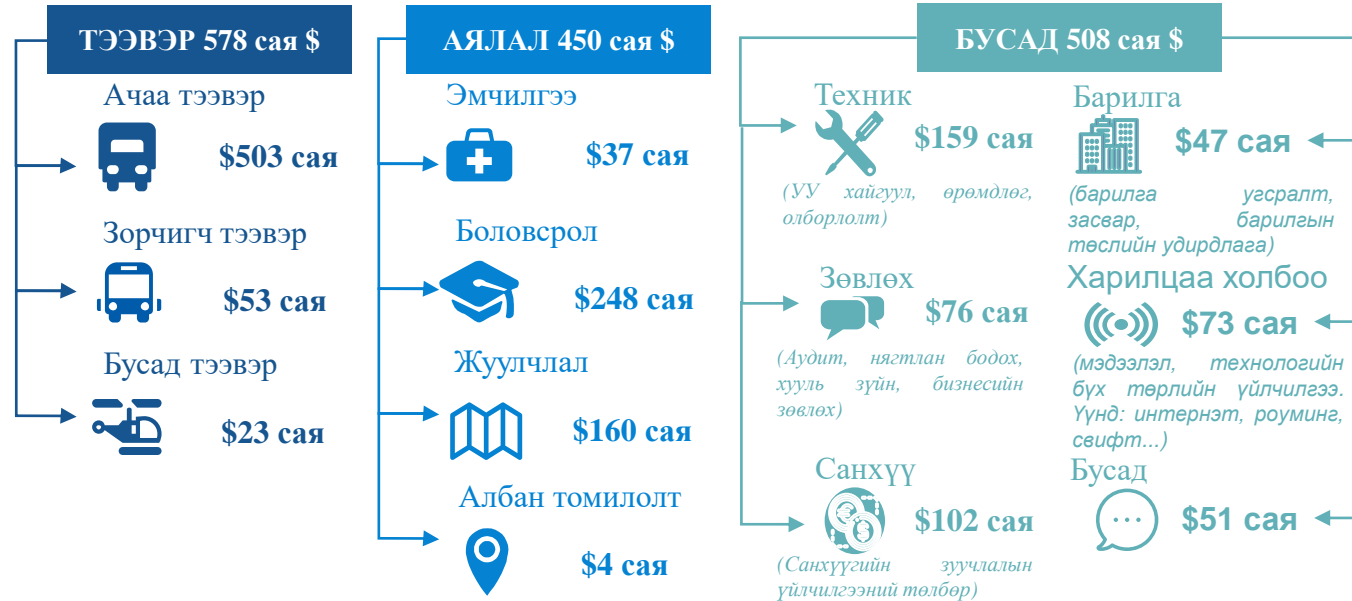
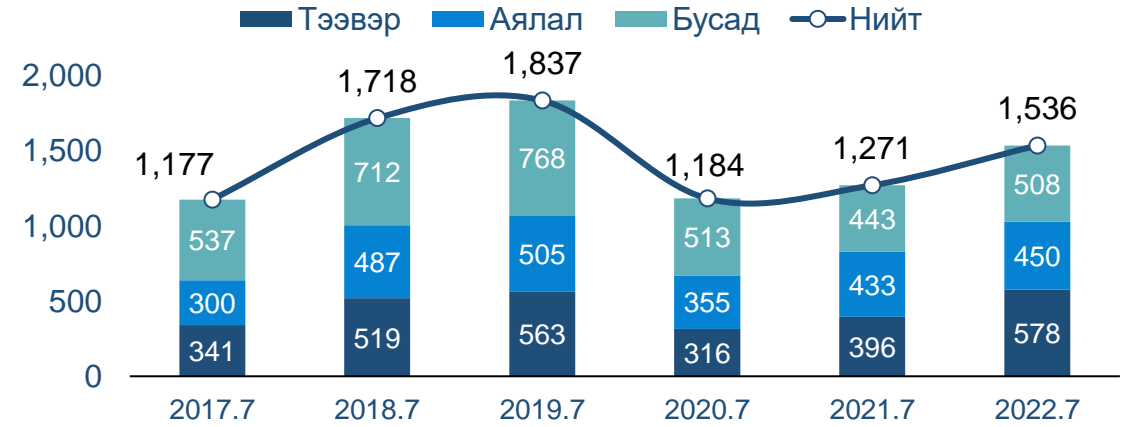

Үйлчилгээний данс

Үйлчилгээний экспорт

Үйлчилгээний импорт

Түүхий эдийн үнэ өндөр түвшинд хадгалагдах хандлагатай байна

Түүхий эдүүд	2022Q2	2022*	2023*	2024*
Газрын тос	103	106	92	83
Нүүрс	446	395	232	180
Алт	1847	1845.9	1776	1766
Төмрийн хүдэр	129	121	97	88
Зэс	9506	9325	8704	9500

Эх сурвалж: Төсөөлөл хийсэн байгууллагуудын цахим хуудсууд, Блүмберг

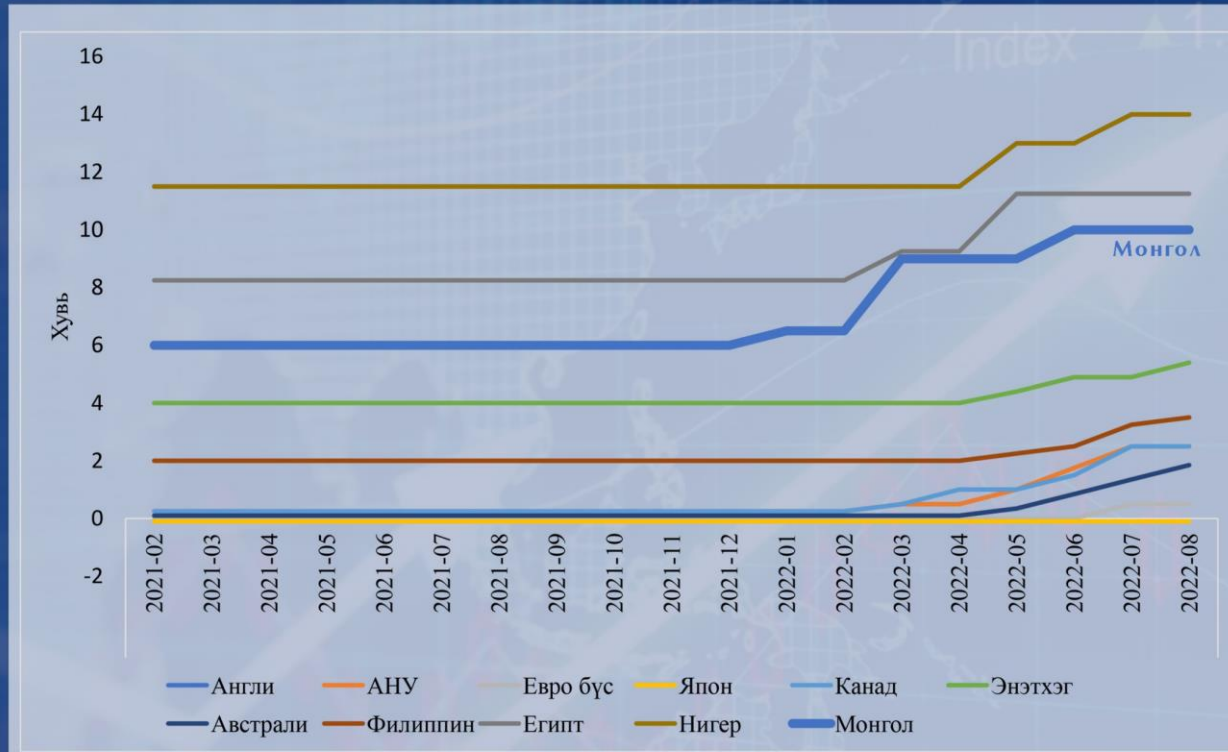
- Глобал эдийн засгийн төлөв муудсан нь эрчим хүчнээс бусад түүхий эдийн үнэд сөргөөр нөлөөлж байна.
- БНХАУ-ын эдийн засгийн төлөв экспортын түүхий эдийн үнэд чухал нөлөөтэй байна.
- Ихэнх түүхий эдийн үнүүд оны эхэн үе рүү эргэн буурлаа.
- Гэхдээ геополитикийн хүндрэл түүнээс улбаалсан хязгаарлалтууд эрчим хүчний түүхий эдийн үнийг өндөр түвшинд хэвээр хадгалж байна. Ялангуяа байгалийн хий, эрчим хүчний нүүрсний үнэ огцом өсөөд байна.

**Анхаарал хандуулсанд
баярлалаа**

ТӨВ БАНКУУДЫН БОДЛОГЫН ХҮҮГИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ

2021/02-2022/08

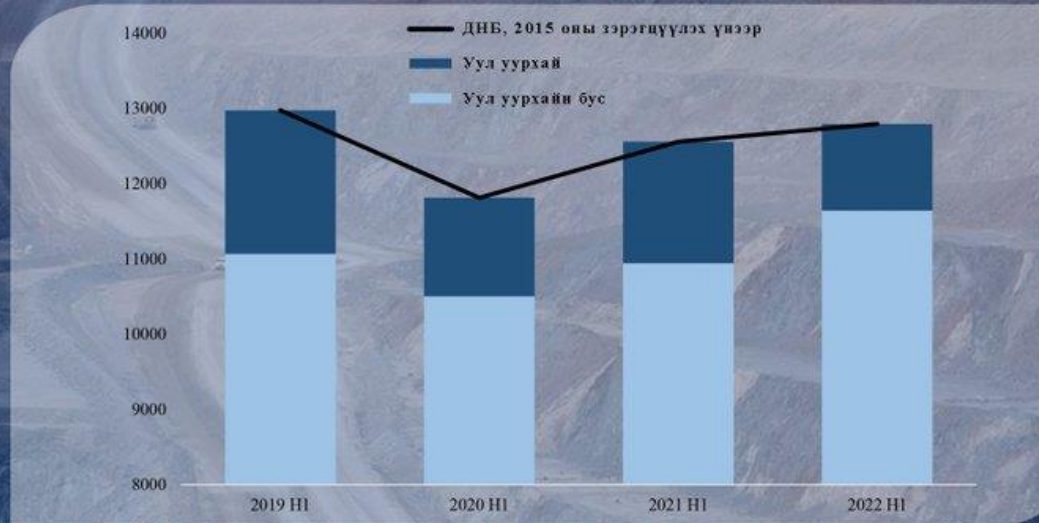

Инфляц олон улсад өндөр түвшинд хүрсэнтэй холбоотойгоор төв банкууд 2022 онд мөнгөний бодлогын төлөвөө чангаруулах арга хэмжээг авч байна.

ЭДИЙН ЗАСАГ 2022 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАСТ

Монгол Улсын эдийн засаг 2022 оны эхний хагас жилд **1.9% өсөлттэй байв.**

- Уул уурхайн бус салбарын үйлдвэрлэл сэргэж, цар тахлын өмнөх үе буюу 2019 оны мөн үеэс **5.2% өндөр** байна.
- Харин уул уурхайн салбар эхний хагас жилд 3.7% ашилттай, цар тахлын өмнөх түвшнээс доогуур хэвээр байна.

САРЫН ИНФЛЯЦ

УЛААНБААТАРЫН САРЫН ИНФЛЯЦ 7-Р САРАД 0.6% БАЙСАН НЬ 2021.10-Р САРААС ХОЙШХИ ХАМГИЙН БАГА ТҮВШИН БАЙВ.

Сарын инфляц: Инфляцын түвшний тухайн сард өмнөх сартай харьцуулахад өссөн/буурсан үзүүлэлт.

Инфляц

Монголбанкны үндсэн зорилт нь үндэсний мөнгөн тэмдэгт-төгрөгийн тогтвортой байдлыг хангахад оршино.

Улс

15.7%

-ын хэмжээнд үнийн жилийн өөрчлөлт

Нийслэл 15.9%

-ийн хэмжээнд үнийн жилийн өөрчлөлт

Барааны бүлэг

Улсын хэмжээнд үнийн жилийн өөрчлөлт

Бензин
62.9%

Хүнс
21.1%

Эм, тариа
17.9%

Гэр ахуй
16.6%

Хувцас
13.8%

Орон сууц
11.3%

Согтууруулах
ундаа, тамхи
9.4%

Боловсрол
3.4%

оны эхний 7 сарын
үнийн жилийн
өөрчлөлт

Улс Инфляцын зорилт (6±2%)

2022 2021 2020 2019

Хүнсний үнэ

-ийн жилийн өөрчлөлт

79.8%

Хүнсний
ногоо

77.7%

Төрөл бүрийн
өөх, тос

23.1%

Сахар, чихэр,
шоколад

22.7%

Талх, гурил,
будаа

22.0%

Сүү, сүүн
бүтээгдэхүүн

2.6%

Мах, махан
бүтээгдэхүүн

ГАДААД ХУДАЛДААНЫ СТАТИСТИК

/2022.07/

Монгол Улсын гадаад худалдааны тэнцэл 2022.07-р сарын байдлаар \$1.7 тэрбумын ашигтай байсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 88.4% өссөн үзүүлэлт болов. Жилийн дүнгээр экспорт 36.3%, импорт 24.1% өсчээ.

Гадаад худалдааны статистик

2022 оны эхний 7 сар

дэлгэрэнгүйг эндээс
татна уу.

▲ Экспорт \$ 6,465 сая
/өмнөх жилээс +36%/

Тэнцэл
\$ 1,702 сая

▲ Импорт \$ 4,763 сая
/өмнөх жилээс +24%/

93%

Уул
уурхай

Мал аж
ахуй

Аж
үйлдвэрлэл

37%

33%

19%

Хөрөнгө
оруулалтын
бүтээгдэхүүн

Хэрэглээний
бүтээгдэхүүн

Нефтийн
бүтээгдэхүүн

Экспортын гол бүтээгдэхүүнүүд

Нүүрс — \$3,096 сая

Зэс — \$1,795 сая

Мөнгөжөөгүй
алт — \$514 сая

Төмрийн хүдэр — \$223 сая

Цайрын хүдэр,
баяжмал — \$176 сая

Импортын гол бүтээгдэхүүнүүд

Нефтийн
бүтээгдэхүүн — \$926 сая

Хүнс — \$621 сая

Барилгын
материал — \$593 сая

Машин, механик
тоног төхөөрөмж,
эд анги — \$547 сая

Автомашин
түүний сэлбэг
хэрэгсэл — \$404 сая

Экспортолж буй улсууд

84%

8%

4%

Импортолж буй улсууд

34%

30%

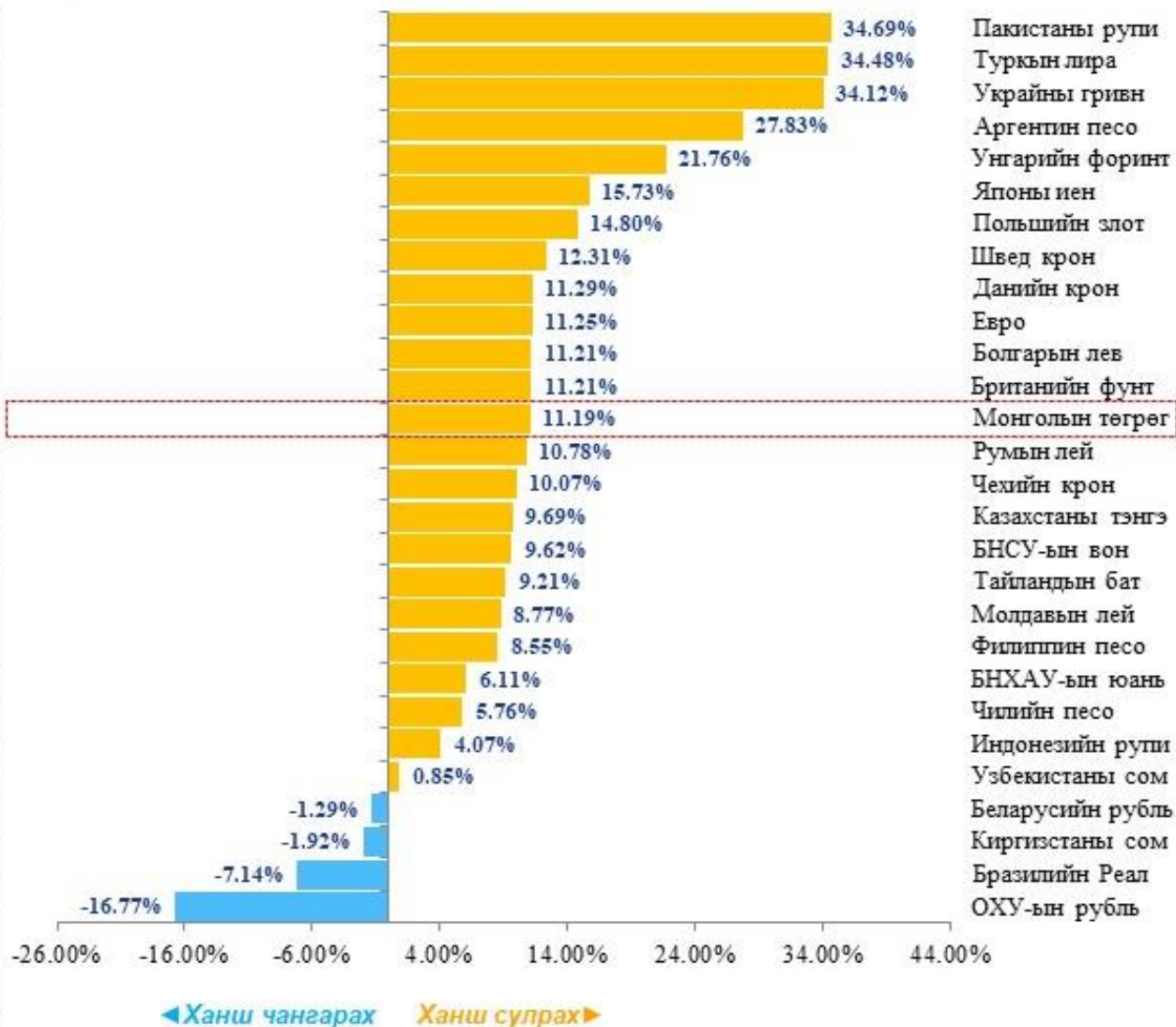

9%

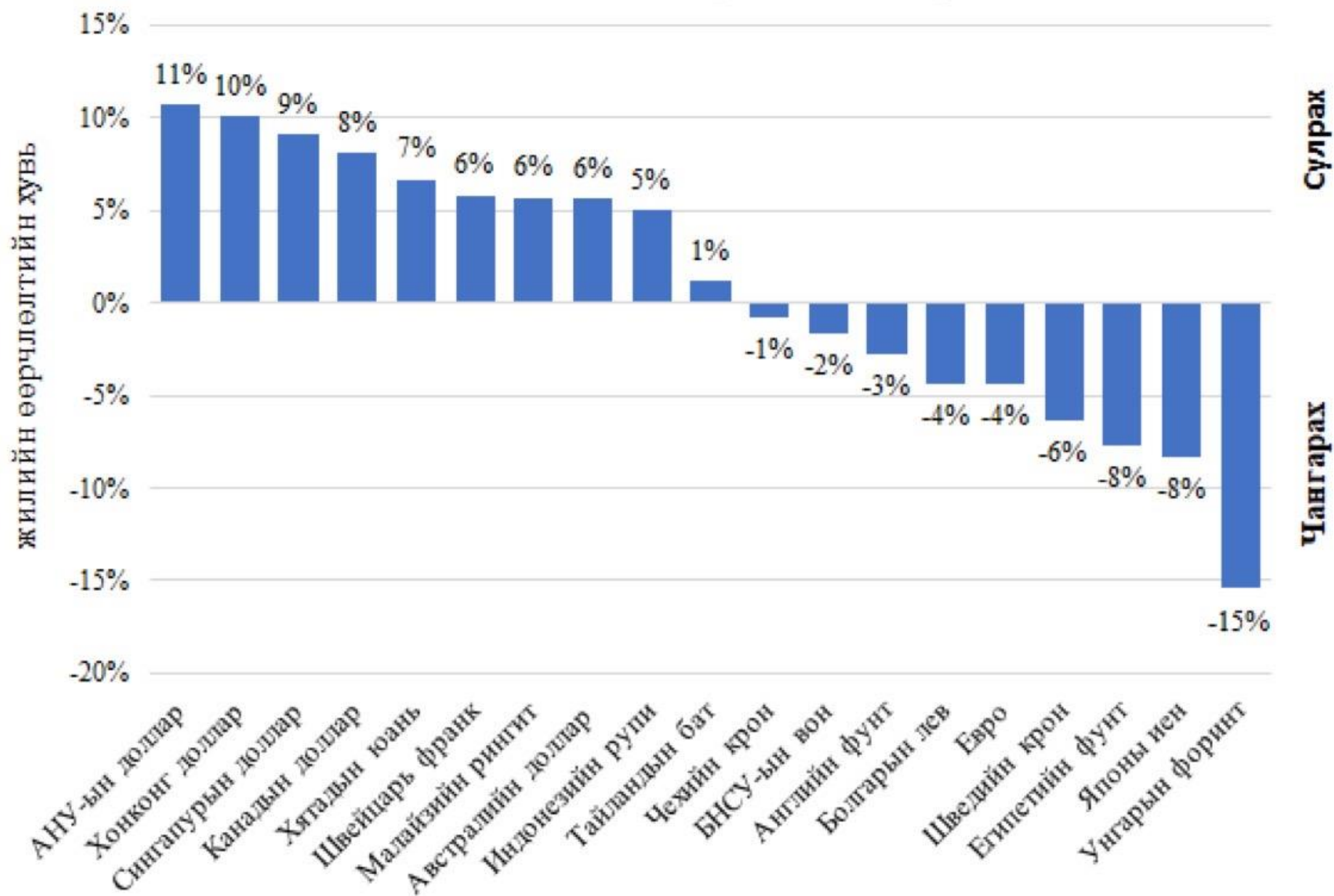
ВАЛЮТЫН ХАНШИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ

Дэлхийн улс орнуудын валютын ам.доллартай харьцах ханшийн өөрчлөлт, оны эхнээс 2022.07.31-ний өдрийн байдлаар

Эх сурвалж: Ройтерс терминал

Төгрөгийн ханш бусад улсын валютын эсрэг 2022 оны 7 сарын байдлаар

FitchRatings

2022.05.18

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЗЭЭЛЖИХ ЗЭРЭГЛЭЛИЙГ “В”,
ТӨЛӨВИЙГ “ТОГТВОРТОЙ”
ХЭВЭЭР ҮЛДЭЭВ**

S&P Global
Ratings

2022.07.21

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЗЭЭЛЖИХ ЗЭРЭГЛЭЛИЙГ “В”,
ТӨЛӨВИЙГ “ТОГТВОРТОЙ”
ХЭВЭЭР ҮЛДЭЭВ**

